

Ontsnapping naar de bioscoop (1969-1989)

De mislukte hervormingspogingen van '68 werden gevolgd door jaren van ontgoocheling en luiheid. Toch bleef de bioscoop een toevluchtsoord voor zowel filmmakers als toeschouwers. Voor het publiek was de bioscoop meer dan louter amusement: het was een plaats van nostalgie of alledaagse wonderen; regisseurs konden via hun helden spreken over de geschiedenis of de algemene stemming van hun tijd - wat hen soms internationaal succes opleverde. Films als *Love, Time Stands Still* of *The Midas Touch* vertolkten de historische ervaring van hele generaties. Andere films, zoals *Little Valentino*, *Light Physical Injuries*, of *The Dog's Night Song* vertolkten het algemene gevoel van hun periode. Veel Hongaarse films hadden succes in Cannes of Berlijn, en dankzij *Mephisto* kwam de kunst van de Hongaarse speelfilm tot aan de Oscar.

Lagen van de tijd

Uit het modernisme dat de cinema van de jaren zestig had hervormd, waren het de narratieve structuren gebaseerd op het spelen met de tijd die voor sommige regisseurs in het volgende decennium van grote betekenis zouden worden. De steeds terugkerende thema's van hun films waren het geheugen, de subjectiviteit van de perceptie van de werkelijkheid, de broosheid van de persoonlijkheid. Deze stukken bieden subtiele psychologische portretten terwijl ze ook de volheid van het bestaan uitdrukken. De twee absolute meesterwerken van het begin van het decennium: *Liefde* en *Sindbad* zijn ongeëvenaarde voorbeelden van deze synthese.

Op de grens van fictie en werkelijkheid

Een van de meest intrigerende initiatieven van de jaren zeventig was de opkomst van het zogenaamde fictieve documentarisme, met andere woorden, documentaire speelfilms. Deze verhalen, waarin actuele problemen werden verkend en waarin amateurpersonages op levensechte plaatsen werden gefilmd, werden een dominante tendens in de jaren zeventig en tachtig, die door internationale critici de Boedapest-school werd genoemd. De belangrijkste regisseurs van deze stroming waren István Dárdai, Györgyi Szalai, Pál Schiffer, Judit Ember, maar ook Béla Tarr, Pál Erdőss of László Vitézy begonnen hun carrière in deze benadering. Later werd Társulás Stúdió (Partnership Studio), de vijfde studio voor speelfilms, grotendeels op initiatief van deze kring van filmmakers opgericht.

De ondervraging van de geschiedenis

Hoewel de representatie van de geschiedenis altijd een prioriteit is geweest in de Hongaarse film, waren er in die periode verschillende taboes op van toepassing. Zo werden bepaalde gevoelige onderwerpen eufemistisch of in de vorm van parabels besproken, en zo werden historische films doordrenkt met de algemene stemming van het heden. Tegen het eind van de jaren zeventig - begin van de jaren tachtig was het al mogelijk om bijna natuurgetrouwe films te maken over de een of andere periode, en toen begon ook de trend om de jaren vijftig te behandelen. De Hongaarse filmkunst was vaak geïdentificeerd met historische films, en de festivalsuccessen en prestigieuze prijzen van Miklós Jancsó, Zoltán Fábri, István Szabó, Pál Gábor of László Lugossy hebben deze traditie ook in de hand gewerkt.

Sentimenten en stemmingen

De alledaagse ervaring van het geleidelijk afbrokkelende socialisme bleek een dankbaar onderwerp te zijn voor filmmakers. Deze verhalen, verteld met bitterzoete nostalgie of wrange ironie, gaven het publiek het aangename gevoel een knipoog te delen. De makers slaagden erin de algemene stemming van het hele tijdperk te distilleren in enkele treffende scènes; geen wonder dat bepaalde zinnen uit deze films adagia zijn geworden.

Tijdsveranderende documentaires

In de jaren tachtig ontstonden de ene na de andere lange documentaires waarin voorheen taboe-onderwerpen en onbesproken trauma's uit de Hongaarse geschiedenis werden verkend. Deze films, waarin vaak op het laatste moment nog levende getuigen werden geïnterviewd, wekten massale belangstelling en speelden een belangrijke rol in het proces van het onder ogen zien van het verleden, het vergroten van de publiciteit en de intellectuele voorbereiding van de regimewisseling.

Love (dir.: Károly Makk, 1970) Mari Törőcsik and Iván Darvas. Photo: Ferenc Markovics / NFI – Film Archive

Werk photo from the shooting of *Love*. Mari Törőcsik, Iván Darvas and director Károly Makk, with cameraman János Tóth behind. Photo: Antal Kotnyek / NFI – Film Archive

Love won the Jury Prize at the 24th International Film Festival of Cannes. 12-27. May 1971. Lili Darvas, Mari Törőcsik and Károly Makk. NFI – Film Archive

Zoltán Huszárik on the set of *Sindbad*. Photo: Magda B. Müller / NFI – Film Archive

Zoltán Huszárik's drawing for the film *Sindbad*. Source: Zoltán Huszárik Foundation

Sindbad (dir.: Zoltán Huszárik, 1971), Erika Szegedi. Photo: Magda B. Müller / NFI – Film Archive

Zoltán Huszárik and Zoltán Latinovits on the set of *Sindbad*. Photo: Magda B. Müller / NFI – Film Archive

Zoltán Huszárik's drawing of Zoltán Latinovits. Source: Zoltán Huszárik Foundation

De speelfilm documentaires - stukken van "Budapest School"

Photography (dir.: Pál Zolnay, 1972), István Iglódi, Márk Zala. Photo: Magda B. Müller / NFI – Film Archive

Holiday in Britain (dir.: István Dárday, 1974), Kálmán Tamás, József Borsi, József Hollósi. Photo: Pálma Morvay / NFI – Film Archive

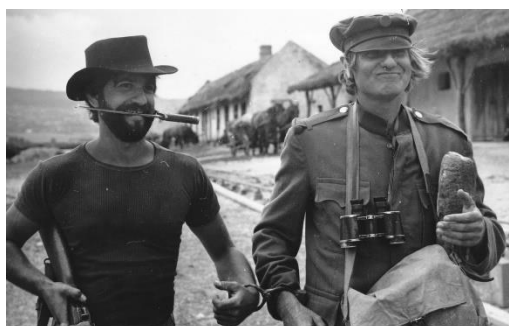
Gyuri (dir.: Schiffer Pál, 1978). György Cséplő on the left. Photo: István Jávör / NFI – Film Archive

Peacetime (dir.: László Vitézy, 1979), András Fekete, Béla Czink. Photo: Gábor Halász / NFI – Film Archive

On the set of *Agnus Dei* (dir.: Miklós Jancsó, 1970). János Kende, cinematographer and Miklós Jancsó, director. Photo: Endre Friedmann / NFI – Film Archive

Daniel Olbrychski in *Agnus Dei*. Photo: Gyula Szóvári / NFI – Film Archive

Miklós Jancsó on the set of *Electra, My Love*. Photo: Gyula Szóvári / NFI – Film Archive

Electra, My Love, (dir.: Miklós Jancsó, 1974) József Madaras, Mari Törőcsik. Photo: Gyula Szóvári / NFI – Film Archive

János Kende, Mari Törőcsik and Miklós Jancsó at the Cannes premiere of *Electra, My Love*. Photo: NFI - Film Archive

The Fifth Seal (dir.: Zoltán Fábri, 1976), László Márkus. Photo: Sándor Domonkos / NFI - Film Archive

Sándor Sára on the set of *80 Hussars*. Photo: Magda B. Müller / NFI – Film Archive

80 Hussars (dir.: Sándor Sára, 1978), László Dózsa, György Cserhalmi. Photo: Magda B. Müller / NFI – Film Archive

Angi Vera (Pál Gábor, 1978), Vera Pap and Tamás Dunai. Photo: István Jávör / NFI – Film Archive

Mephisto (dir.: István Szabó, 1981). Faces of Klaus Maria Brandauer and Rolf Hoppe. Photos: Magda B. Müller / NFI - Film Archive

Time Stands Still (dir.: Péter Gothár, 1981), Sándor Sóth in the middle. Photo: István Jávör / NFI – Film Archive

Whooping Cough (dir.: Péter Gárdos, 1986), Dezső Garas. Photo: Gábor Hegyi / NFI – Film Archive

The Midas Touch (dir.: Géza Bereményi, 1988), Barnabás Tóth, Károly Eperjes. Photo: Gábor Hegyi / NFI – Film Archive

Adoption (dir.: Márta Mészáros, 1975), Gyöngyvér Vigh, Kati Berek. Photo: Magda B. Müller / NFI – Film Archive

Nine Months (dir.: Márta Mészáros, 1976), Jan Nowicki, Lili Monori. Photo: Gyula Szóvári / NFI – Film Archive

The Two of Them (dir.: Márta Mészáros, 1977), Lili Monori and Marina Vlady. Photo: Gyula Szóvári / NFI – Film Archive

Márta Mészáros on the set of *Inheritance* (1980). Photo: Magda B. Müller / NFI – Film Archive

Little Valentino (dir.: András Jéles, 1979), János Opoczki. Photo: Tamás Kende / NFI – Film Archive

Eskimo Woman Feels Cold (dir.: János Xantus, 1983), Marietta Méhes, Andor Lukáts. Photo: István Jávör / NFI - Film Archive

Sound Eroticism (dir.: Péter Tímár, 1985), József Sótonyi, Ádám Rajhona, Péter Haumann, Róbert Koltai. Photo: Miklós Gáspár / NFI – Film Archive

My 20th Century (dir.: Ildikó Enyedi, 1988), Dorota Segda. Photo: István Jávör / NFI – Film Archive

Damnation (dir.: Béla Tarr, 1988), Hédi Temessy. Photo: István Bucsányi / NFI-Film Archive

Twilight. Péter Haumann and director György Fehér on the set, 1988. Photo: Alice Inkey / NFI – Film Archive

Recsk 1950-1953: The Story Of A Secret Concentration Camp In Communist Hungary(dir.: Livia Gyarmathy, Géza Böszörményi, 1988). Graphic designer: Krzysztof Ducki / NFI – Film Archive

